

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Slovensko časopisje na Koroškem.

Svoječasno smo se že temeljiteje bavili z razmerami med koroškimi Slovenci, katere so jim pred kratkim dale poleg dotedaj edinega slovenskega časopisa na Koroškem, „Mira“, še drug slovenski list — „Korošca“. Povedali smo svoje odkritosrčno mnenje o „ločitvi duhov“ ter pristavili, da hočemo počakati ter šele potem, ko bomo videli, kako se bodo stvari razvijale, kako se bodo obljube izpolnjevale, izreči svojo sodbo. Od tedaj sta potekla skoraj dva meseca, in pazno motreč in zasledujoč oba lista koroških Slovencev smo prišli do zaključkov, katere stem podajamo javnosti, želeč, da bi se posebno na Koroškem upoštevali, tam, kamor je v prvi vrsti namenjeno njih objavljanje.

„Mir“, ki se imenuje „glasilo koroških Slovencev“, je dobil v zadnjem času novega urednika v osebi dosedanjega provizorja g. Frana Smodeja. Novi urednik „Mira“ je torej duhovnik, kakor je bil dosedaj monsignor Podgore in kakor je bil bivši tajnik Družbe sv. Mohorja g. Rozman. Za časa Rozmanovega urednikovanja, tedaj ko so se koroški Slovenci precej odtujili nemškimi krščanskim socialcem — monsignor Podgore je tedaj proti možem starega čistega narodnega prepričanja, obema Einspielerjema, Lambertu in Gregorju, vzlic zaslombi, ki jo je imel pri celovškem škofu in ordinarijatu, moral stopiti v ozadje — so se, ne motimo se najbrž, ako to trdimo, ravno po vplivu monsignorja Podgorca, dogodili slučaj, da je celovski škof zlorabljal svojo škofovsko moč proti edinemu listu koroških Slovencev in njegovemu uredniku, ako je list le količkaj odločneje pokazal slovensko narodno barvo, s čimer je seveda prišel v navzkrižje z nemškimi krščanskimi socialci. Urednik „Mira“ je bil večkrat citiran k škofu, kjer se je naravnost zahtevalo od njega, seveda sklicujoč se na duhovniško pokorščino napram višjemu cerkvenemu poglavarju, da prekrši uredniško tajnost in pove pisca gotovih člankov, čemur je bila posledica, da neki koroški slovenski duhovnik že dolga leta in leta za svojo odkritosrčnost in narodno prepričanje prežeba v koroški Sibiriji.

Ni bilo torej čudno, da v takih razmerah list ni pisal o drugih stvareh, kakor kvečjemu o duhovniških pre-

mešenjih, blagoslovljenju križevih potov, romanjih in enakih stvareh, in da so koroški Slovenci vedno nujneje zahtevali od knezeškofijskega ordinarijata neodvisnega glasila.

Že tedaj se je tuptam govorilo o ustanovitvi novega lista za koroške Slovence.

Medtem pa so se razmere precej izpremenile. „Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ je prešlo v roke mlajših v drugi politični šoli izsolanih ljudi, ki so po vzoru kranjskih klerikalcev začeli na Koroškem spravljati vse politično delo v drug tir, kakor ga je izpočetka napeljal domači narodov buditelj in voditelj, Andrej Einspieler, in za njim njegov naslednik Lambert Einspieler. Ta nova struja, popolnoma po duhu in okusu začasno politično „upokojenega“ monsignorja Podgorca, je izpočetka precej krepko udarila na narodno struno, se tudi zelo odločno odtrgala od kranjskih klerikalcev, da si je pridobila splošno in, rekli bi, neomejeno zaupanje ne samo pri koroških Slovencih, temveč tudi pri vseh drugih, ali ko si je utrdila svoje stališče in ko je bil tudi monsignor Podgore zopet v svo slovesnostjo ustoličen v njegove politične časti, tedaj pa je zapihal zopet stari veter iz palače na Velikovškem predmestju — koroški Slovenci so postali zopet na življenje in smrt zaveznički svojih smrtnih sovražnikov nemških krščanskih socialcev, prepis kranjskimi klerikalci se je izravnal kar čez noč, in do tedaj na odločnem narodnem stališču stoječi „Mir“ je začel udrihati z vso močjo po vsem, kar ni strogo klerikalnega. Politično društvo je izročilo uredništvo popolni in edini volji monsignorja Podgorca. Ker pa le-ta, v novejšem času obremenjen z vsemi mogočimi posli, tudi tajništvom Družbe sv. Mohorja, nikakor ni mogel sam storiti vsega, bilo je vendar treba dati listu posebnega urednika. Sicer je že par let sem pričakoval tega mesta znani župnik dr. Arneja, najnavdušenejši učenec Podgorčev, kateremu pa manjka pač vse, da bi dosegel svojega mojstra, toda tako daleč se pač ni upalo vodstvo političnega društva. Ker na oglase v klerikalnem časopisju ni bilo primerne odgovora, se je izročilo sedaj uredništvo zopet duhovniku, kateremu sicer nihče ne bo odrekal zmožnosti za ta posel, da, celo z veseljem bi se smela pozdraviti ta izprememba, kajti g. Smodej je res narodnjak ves in v vsem, ali eno napako ima — duhovnik je, in „Mir“ bo stal tudi naprej pod pogubnim

vplivom zagrizenega Nemca, celovškega škofa dr. Kahna, kakor prej. Da je ponovitev takih slučajev, kakor smo ga omenili zgoraj, ne samo mogoča, temveč tudi gotova, nam ni treba posebej poudarjati, ako bo hotel biti „Mir“ le količkaj naroden nad „dovoljeno“ mero.

V takih razmerah in pričakovanju enakih so pač morali oni koroški Slovenci, ki nočejo upogniti tilnika pod jarem škofa dr. Kahna in drugih nemških krščansko-socialnih slovenozrečev, misliti na ustanovitev samostojnega, neodvisnega glasila koroških Slovencev, ki je zagledalo beli dan pod imenom — „Korošec“.

Svoječasno smo priobčili program, ki si ga je napisal na čelo novi list za koroške Slovence, in priznati moramo, da se je uredništvo „Korošca“ potrudilo, da kolikor mogoče zadosti svoji nalogi. List ima hvalevredni cilj, ne razdirati, temveč zidati, in to nas sprijateljuje z njim. Ako „Korošec“ pritegne k sebi vse one koroške Slovence, kateri so stali pri narodnem delu na strani, ker jih je odbijalo tlačanstvo klerikalizmu sploh, posebej pa nemškimi krščanskimi socialcem, ako pridobi vsaj nekaj onih koroških Slovencev, ki jih je klerikalna politika slovenska pregnala v nemški svobodomiselnih tabor, ako bo „Korošec“ s svojimi poljudnimi, narodnopolitičnimi in narodnogospodarskimi članki, kakor jih je priobčeval dosedaj, izogibajoč se nepotrebnih napadov, noseč s poukom izobrazbo in krepko narodno zavest med koroško slovensko ljudstvo, tudi vnaprej deloval enako, kakor dosedaj, mu ne moremo odrekati sposobnosti za dosego najlepših uspehov. Edino eno pa je, česar se mu je treba varovati, da ne nakopje sebi in svojim pristašem pogube: naj ne uvaja na slovensko Koroško onega puhlega, sterilnega liberalizma, ki na Kranjskem in drugod že gnije v svoji lastni nemarnosti.

Krepko narodnogospodarsko delo v zvezi z zavestjo, da narodnost ne pozna umetnih deželnih mej, mora voditi do uspehov v vsakem oziru, kar moremo le najodkritosrčneje želeli svojim bratom onstran Karavank.

LISTEK.

Anka.

Spisal G.

I.

Pisal se je Turina in ime mu je bilo Franc. Bil je notarski koncipijent in ob tistem času v domačem kraju na dopustu. Bolehen je bil nekoliko in zato se je bil odpravil domov. Zakaj njegov dom je bil v prijetnem kraju, gozdovi so bili okoli zelo veliki in senčnati, in široka polja so ležala na vseh straneh. Treba je bolehnemu človeku, da stopi vun ob lepem času, da se navžije polskega in gozdnega zraka. Prijetno je bolehnemu ob taki priliki. Kakor bi lezlo v prsi novo življenje, zbiralo bi se tam, postalo bi močno in čvrsto. Razvesele se trudne oči nad narodo in šele ob takih prilikah jo prično spoznavati. Tedaj stopi čudno pred oči njena lepota, globoko v srce se vtisne en sam poletni večer. Solnce je zašlo, zlata reka se razteka po gorah, mrak prihaja iz doline. In tiho, maloznano življenje plava preko holmov, polni se z njim večer in se napolni popolnoma. In tako je ves bajen, ves čaroben za bolehnega, ki je pogledal vanj s trudnimi in življenjaželjnimi očmi. Globoko v srce se je vtisnil, da ga nosi tesno

v sebi dolgo vrsto dni in ga težko pozabi. Zakaj žalostna misel vstane in glava se upogne globoko dol: bil je mogoče zadnji v dotičnem življenju...

No, Turina ni bil nevarno bolan in takrat se je bil že pozdravil. Dobro so mu tekli lepi dnevi, ki so se vrstili drug za drugim, in veselo razpoloženje je bilo z njim ves tisti čas. In to je jasno. Njegova družčina so bili mladi in veseli ljudje, mladost v sebi in okoli sebe, redkokrat se je zmačil obraz. Zdaj so bili pač že nastopili službe in umaknila se je tako velika množina neprijetnih skrbi, ki je nadlegovala svoje dni z veliko sitnostjo. To je bilo odstranjeno in življenje se je zjasnilo.

Shajala se je ta družba na prostranem in senčnatem gostilniškem vrtu, ki je bil nekoliko stran od mesta. Tam je bilo lepo ob večerih. Luči so gorele, včasih je pošumelo v košatem kostanju, senca je šla preko belogregnene mize. In ljudje so prihajali in so sedali za tiste mize. Stari samci, popolni filistri, so prišli z upognjenim hrbtom in so sedli na samotni prostor kje v kotu mogoče, kjer ni bilo svetlo, in je bil človek oddaljen od gostov. Potem je prišel včasih zakonski par, še čisto mlad in neumen, še poltiho govoreče... Ali to so bili tuji na tistem vrtu. Tisti, ki so bili udomačeni tam, so bili veseli in glasni; s šalami so prišli in so s šalami odhajali.

Že se je večerilo in na vrtu se je zbirala počasi navadna družčina. Mladi, še neporočeni uslužbenci so posedli

okoli velike mize in med njimi je bilo zelo živahno življenje.

„Kaj je novega, gospodje? ...“

Davčni uradnik je vstal in se je ozrl po družini.

„Kaj je novega, to vem namreč jaz. Naš Turina se je zaljubil in zaročil. Včeraj, gospoda, z Anko na vežnem pragu.“

„Častitamo! ...“

Ponujali so mu roke po vrsti, Turini pa je bilo nerodno.

„No, kaj bi noreli! Vraga sem se zaročil! — Če človek rad pogleda v ženski obraz, ki je slučajno lep, kaj je zaročen?“

„Pa Anki da gledaš v obraz, to je zelo predržno. Ne boš tako zlahka živel, če greš z njo pod jarem.“

To zadnje je povedal sodni adjunkt, majhen in neznan človek, a večinoma resen.

„Imela je že posla s fanti. Pravijo, da se je bila nekoč odpeljala s popolnoma brezmiselnim človekom, potem se je seveda vrnila. V čitalnici so jo nekoč vrgli vun, ker uganja vedno neumnosti... Sam sem jo že videl ob desetih večer, ob enajstih zunaj v moški družini.“

Popolnoma hlastno je vse to pripovedoval avskultant Traven in njegov kolega Robida se mu je rahlo smehljalo.

„Ah, ženska! Vedno ti mora nekaj skritega opravljati, nekaj ima za kulisami... Ah, kolikor bolj lepa je,

Stvari do dna.

(Dopis s kmetov.)

(Dalje)

Ker je cena senu in slami letos izredno visoka, ter moramo upoštevati, da imate ti krmili to ceno le pripeljani na trg, ne pa doma na hlevu, odkoder se pokladate živini, torej vzemimo, da se nam ne bo očitalo pretiravanje, da je stal 1 kg mleka na Grmu povprečno 22 h in to samo z ozirom na izdatek za krmo.

In to se godi na zelenem drevesu, kaj šele na subem, kakor se sme imenovati s polno pravico živinoreja našega kmeta z ozirom na reš vzorno in umno živinorejo na Grmu. Z mirno vestjo trdimo, da stane v sedanjih razmerah našega kmeta 1 kg mleka 30 h, če ne še več samo z ozirom na porabljeno krmo.

Takoj se bo tukaj ugovarjalo, da se krma ne sme s tako visoko ceno zaračunati, kakor jo ima na trgu. Temu odgovorjamo, da močnih krmil nam nihče ceneje ne proda. Za seno in slamo pa smo že skrčili; sicer pa pride še drug moment v poštev. Ko se namreč tako po kmetijski družbi, kakor po drugih poklicanih ter nepoklicanih faktorjih priporočajo našemu kmetu umetna gnojila za travnike ter se mu z računskimi številkami predčava, kakšen dobiček on dela z ozirom na večji pridelek krme, se ta vedno zaračuna po najmanj 5 K za 100 kg ter se pri tem nič ne ozira na večji izdatek za spravljenje krme ter za delo, ki se porabi za gnojenje, tako da dobimo potem 6 K za 1 q. Le če se krma tako drago zaračuna, se dobi neki navidezen dobiček na papirju, ki pa je zelo problematičen. Na en način je torej kmet gotovo goljufan. Če se mu krma z ozirom na mlečne in mesne cene ne splača po 6 K za 1 q, potem je vendar največja zloraba njegove nevednosti ter lahkovernosti mu pripočeti umetna gnojila, ker dela faktično izgubo z njimi. Če pa vzamemo z ozirom na gnoj to ceno, ga spet ne smemo slepiti, da ga z ozirom na mesne ter mlečne cene pridelovanje sena manj stane.

Torej že ta moment govori za to, da zaračunamo krmo z gorenjo ceno. Drugič naj pa bo samo kmet tako neumen, da prodaja živini ceneje krmo, kakor ga stane, in kakor bi jo lahko drugam prodal. Tu se pač vidi, koliko greše razni prijatelji in neprijatelji kmeta na njegovo nevednost ter lahkovernost. Če kje, velja tu pregovor; Bog, varuj me mojih prijateljev, sovražnikov se bom že sam!

Ravno to velja glede močnih krmil, ki se tudi tako priporočajo. Dokler velja 1 kg teh s prevožno vred 20 h, velja ravno toliko 1 kg mleka.

Da stane 1 kg mleka na Grmu 22 h, našega kmeta pa 30 h samo z ozirom na krmo, to torej stoji.

Zopet se bo morda ugovarjalo, da se da temu od pomoči z boljšo izbiro molznih krav. Temu nasproti pa odgovarja gospod Bohrman v omenjenem članku, da je vsa poskušnja silno težavna, ter da je za posameznega posestnika popolnoma izključeno, da bi jo napravil. Kmet pač redi krave take, kakor so, in ne dosega niti od daleč tako ugodnih uspehov, kakor z res umno živinorejo na Grmu.

Tako stoji torej stvar glede krme.

Sedaj pa pridejo še v poštev obresti vložnega kapitala, hlev, nastilja, oskrba in riziko. Kot živalski produkt pa novorojeno tele ter gnoj.

Tudi stroške za te izdatke nam je navedel gospod Bohrman in sicer v svoji knjigi „Kmetijsko gospodarstvo“, izšli leta 1893. Ondi čitamo na strani 106 pod zaglavjem: izračunanje stroškov za rejo ene krave: a) obresti in amortizacija od kupne cene 120 gl. = 240 K 15% zneske 36 K; b) delež za stroške na strežbi 12 gl. = 24 K. Tu je pripomniti, da je bila ta knjiga pisana okrog leta

1890 t. j. pred 17 leti. Znano pa je, da so se posli od takrat najmanj za polovico podražili. Torej moramo vzeti najmanj zvesek 40 K; dalje c) najemščina za hlev 8 gl. = 16 K ter popravila 5 gl. = 10 K. Pustimo ta dva zneska neizpremenjena, dasiravno so se tako materialije kakor obrtniki od takrat zelo podražili. Nastelja 40 K.

Poleg izdatkov za krmo pride torej še stroškov za prerejo ene krave na leto 36 + 40 + 16 + 10 + 40 = 142 K.

Na drugi strani med dohodki pa imamo novorojeno tele ter gnoj. Tele zaračunamo kakor gospod Bohrman s 36 K.

Gnojno vprašanje pa je pri kmetu tako zamotano, da mu moramo posvetiti daljši odstavek, da se tudi tukaj pojmi nekoliko izbistrijo.

Priznamo, da se dandanes na kmetih na gnoj premalo pazi. Posebno gnojilnica ter stranišnica se zanemarjata. Kmetijska družba je tudi vpeljala akcijo za zboljšanje hlevov in gnojišč ter dobila za to tudi državno podporo. Toda pomisliti je treba, da, kar je morda za kako graščino pripravno, ni tudi za malega kmeta s petimi repi v hlevu. Treba je premisliti, preudariti in preračunati, če se bo v take naprave investirani kapital tudi obrestoval. Brezvestnost je, kmetu, ki v svoji omejenosti stvari ne more prav spoznati, svetovati, da vtakne za njegove razmere veliko vsoto v betonski tlak, kanal, gnojniščno jamo itd., ne da se mu da garancija, da bo v to zabiti denar še kedaj videl. Kako je cement drag, to vemo. In če vsa naprava ni tako narejena, da ne more vhajati gnojilnica ali stranišnica, ter ne dotekati ali pronicati v napravo deževnica ali talna voda, potem je ves denar proč vržen, in v jami bo mesto gnojnice le od gnojnice umazana voda. Če se torej hoče stvar tako napraviti, da se dobi ves gnoj, ter vlovi in nezmešana ohrani vsa gnojilnica ali stranišnica, stane to okroglo vsoto 1000 K, kar pač niso mačje solze.

Sedaj pa je treba še soda, pumpe, primerne voza s širokimi kolesi, ker se sme gnojilnica le v deževnem času voziti, in še tozadevna dela. Slednjič je Kranjska pretežno hribovita dežela. Kako bo torej vozil kmet gnojilnico po strmih travnikih, ko je v vedni nevarnosti, da mu zdrči sod z vprežno živino vred v dolino.

Vso stvar je torej treba vzeti cum grano salis. Ima pa reč še drugo kljuko. Tu mi pride na misel anekdota, ki jo je pripovedoval neki grof ali vseučilišni profesor, potem ko je bil izvoljen za poslanca, o svojih agitacijskih doživljajih. Tam se čita med drugim; „Nizka gostilniška soba (t. j. zborovalni lokal) bila je napolnjena z duhom po gnoju smrdečih kmetov, ki so ravno prihajali od svojega dela.“

To je namreč žalostno, da drugi stanovi nekako prezirljivo gledajo na kmeta radi njegovega duha po gnoju. Pri vzgoji se vcepi ljudem ostudnost in gnjus do blata bodisi človeškega ali živalskega, in ta predsodek se je tako vkoreninil, da dandanes že ne dobiš ne hlapca ne dekleta, ki bi hotela opravljati govedo ali prašiče. „Tega pa že ne, bom po gnoju smrdel(a)“ se glasi tipičen odgovor. Če je že pri gnoju tak križ, ki je deloma že razkrojen in nima več tacega smradu, kaj bo šele z gnojilnico in stranišnico. Dejstvo je, da tega nihče noče opravljati, razun če se prav močno opije. In koliko gospodarjev je že napravilo gnojilnične jame, pa jih ravno iz tega vzroka nikdar ne izpraznijo.

Vse te okoliščine je treba vpoštevati. Nihče pač nima rad, da se ga, posebno višji ljudje, radi tega izogibljuje, ker po gnoju smrdi.

Vrednost gnoja ter gnojilnice, ki jo proizvaja na leto ena krava, ne smemo torej nikdar zaračunati po njihovi morebitni kemično analizirani vrednosti.

Če računamo gnoj od ene krave 80 K, gnojilnico pa 20 K na leto, je to v sedanjih razmerah več kot dovolj.

Tako dobimo razun krme in mleka, še stroškov 142 K, dohodkov pa 136 K. Vem, da je dosti kmetov, ki se bodo kar za glavo prijeli, če jim povem, da je gnoj od ene krave vreden 100 K na leto. Ker smo pa uverjeni o tej vrednosti že z ozirom na umetna gnojila ter razmerje njih sestave in gnojilnega učinka nasproti domačemu gnoju, torej pustimo ta znesek veljati.

Dejstvo je, da se pri najbolj umnem gospodarstvu z gnojem in gnojilnico krijejo stroški živinoreje brez krme z vrednostjo teh odpadkov.

En liter mleka je torej stal na Grmu 22 h, našega kmeta pa stane 30 h, in to iz vzrokov, katere je gospod Bohrman v istem članku izrečno priznal in jim ne more v okom priti.

Sedaj vemo, koliko stane 1 kg mleka; pogledimo še, koliko stane 1 kg mesa žive teže.

Dotičnih 6 krav, katere opisuje gospod Bohrman, je tehtalo po vrsti 540 kg., 450 kg., 510 kg., 570 kg., 520 kg. in 560 kg., ter so porabile na leto v istih vrstih 2009, 1538, 1967, 2397, 2086 ter 2473 krmskih enot, ali povprečno je tehtala ena krava 525 kg. ter porabila na leto 2078 krmskih enot. Ker doraste krava v dveh letih, ter dobi v tem času ono težo, katero potem ohrani do svoje smrti, treba je torej bilo povprečno za 525 kg mesa žive teže 2 × 2078 t. j. 4156 krmskih enot.

In se mi bo ugovarjalo, da krava posebno v prvem letu, ni toliko snedla. To je res, pa pomisliti je treba, da je bila krma boljša in dražja. Saj je tele skozi 2 ali 3 meseca sesalo mleko, ki je pač dražje, kakor seno. Potem pa ne bomo odšteli tukaj vrednosti novorojenega teleta v znesku 36 K, kar bi sicer morali, tako da bo tudi v tem vsak ugovor izključen. (Sledi).

V zadrugo!

(Iz kroga mizarskih mojstrov.)

Organizacija v mizarski obrti ljubljanski je popolnoma zanemarjena in to vse po lastni krivdi. Sicer so se že razni gospodje zavzemali, da bi se temu odpomogli, a vsi poskusi so bili zaman, ker med mojstri ni bilo zanimanja, ne prepričanja o koristi mizarske organizacije. Pomankanje organizacije pokazalo se je občutno v lanski mizarski stavki. Sicer so imeli tovarnarji več posvetovanj sami za sebe, nas malih mojstrov se pa sploh do zadnjega ni upoštevalo. Zatorej uspeha seveda ni bilo nobenega in kriva, mislim, je bila zopet le needinost. Mi smo bili prepričani sami sebi in tako smo podlegli vsi na celi črti. Ob tisti priliki smo uvideli, da se moramo tudi mi združiti, ako hočemo, da nam bode mogoče braniti naše koristi. Od tistega časa je že dolgo, ali o naši organizaciji ni ne duha ne sluha.

Sedaj ko stopi novi obrtni red v veljavo, je upati da pride več življenja v obrtni stan sploh. Namenil sem se torej s temi vsticami vzbuditi obrtnike sploh, posebno pa mizarske mojstre k združnemu delovanju. Po edinemu mojstru je v današnjih razmerah skoraj nemogoče doseči kak uspeh. Le če se združimo v krepko organizacijo, imamo še upanje na zboljšanje našega skupnega položaja. Le pogledimo krog sebe: vsi stanovi se združujejo, da potem skupno zasledujejo svoje cilje. Bodimo prepričani, da se glas poedinega ne upošteva nikjer, le če se cel stan kakor en mož oglasi, potem je upati na uspeh. Samo mi mizarski mojstri naj še nadalje ostanemo razkropljeni, needini med seboj, da nas drugi lahko izkoriščajo! Zadnji čas je torej, da se tudi mi mizarji zdru-

Dalje v prilogi.

toliko več ima za kulisami... Anka na primer lepa ženska, gospoda!... No, ženska!...

Vedno se je smehljaj Robida, kadar je govoril in z roko je potegnil ob taki priliki pogostokrat preko čela. Včasih je dvignil desnico svečano, potem jo je položil na čelo in naposled jo je umaknil zelo počasi.

Natakarica je prinesla piva, stala je tik Travnina in delila vrčke.

„Salament, Minka, če me polijete!...“

„Saj vas ni škoda!“ — je mislila Minka in ga je udarila po rami.

„Torej pivo smo srečno dobili in zdaj se pije in potem se govori dalje. Na Ankino zdravje!“

Traven je trčil s Turino in se mu nasmehnil. Bogvezakaj mu je bilo neprijetno ob mislih in besedah na Anko. Morda je imel zanjo skrit prostor v dnu svojega srca in sram ga je bilo mogoče povedati zato celo samemu sebi. Zakaj tovarišem je povedal stokrat, da je nikakor ne cenil. Mogoče je, da so bili za temi stvarmi neznani in stari dogodki; pomota kakšna, grenka prevara...

„Lepa ženska ni nikoli brez dogodkov za sabo. Doživi pač marsikaj, kavalirji pomorejo do prevzetnosti in in potem si tudi upa marsikaj. Tako se pripeti, da si nakoplje neprijetne dogodke, pride do škandalov... No, pa to se pozabi. Da bi na primer jaz imel rad kakšno dekle s še tako burno in veliko in morda ne tako jasno minu-

lostjo, jaz bi ji to pač zelo rad odpustil. Saj bi se pričelo potem novo življenje, ki ni v nobeni zvezi z minulostjo...“

Turini je ugajalo in se je nagnil popolnoma zadovoljno k davčnemu adjunktju, ki je bil to povedal.

„Jaz sem čisto tvojega mnenja. Naposled govore ljudje marsikaj, neznatne dogodke zelo povečajo in jim dajo veliko važnost. Sicer pa ima vsakdo minulost za sabo in menda ga ni na svetu odraščena človeka, ki bi jo lahko razkril v vseh zakulisnih dogodkih svojemu najboljšemu prijatelju...“

„Ti imaš na primer precej kosmato vest“, je rekel Traven in se je nasmehal. „Se že vpoštevata minulost“ — je nadaljeval — „vpoštevata se, večinoma se ne da nikoli izbrisati. Pride človek od bogvekod in ti položi na mizo dogodek iz minulosti popolnoma nepričakovano. Kje je bilo, kod je hodilo to, to?... Ali srce je ranjeno globoko do dna!... Nikoli ne umrje minulost...“

Zubljji po vrtinah lučih so zatrepotali, ker je potegnil močen veter. Tudi v kostanjih je zašumelo na glas, in mnogo senc je šlo preko belopregrnjenih miz.

„Kaj naj še prinesem?“

Natakarica je stala pri Travninu in mu je položila roko okoli vratu.

„Ti kar prinesi, Minka!“

Minka je pobrala posodo in je odšla.

„Kaj takega bi se me še prijelo, kaj prida se me nikoli ne prime.“

Po kostanjih je glasno šumelo, zubljji so trepetali, sence so bežale preko miz.

„Dež bo menda; pojdimos.“

Turina je vstal in se je poslovil.

„No, ostanj še, pojdemo skupaj! Kaj ni res zaljubljen?“

„Bogvekdaj pojdetes vi, jaz pa sem še slaboten. Kasneje, prijatelji, kasneje!...“

Odšel je z vrta in zunaj mu je del zelo prijetno sveži in mrzli veter. Neljubo so ga bile zadele Travnove besede, nekako popolnoma bodeče so vznemirjale, srce ni bilo nikakor zadovoljno. To je bilo tam v družini, ali zunaj ni bilo blizu Travnina in tudi njegove besede so bile zelo daleč. Prišle so mesto njih mnogo lepše misli in sanje, Anka je hodila ob strani, gledala je z velikimi črnimi očmi.

V čudnem položaju je bil tedaj Turina, in to se je bilo dogodilo zaradi Anke. Morda iz nevoščljivosti, mogoče v toliko in toliko opravičeno so stikali ljudje glave in so besedičile ženske šepetaje za vogali. To je pač malo-mestno, a Turini je bilo zelo neprijetno. No, to je bilo početkoma, a zdaj je bilo minilo. Uhajale so misli preko ulic in hiš čez prvonadstropna okna, rade so bivale tam, govorile so z Anko. In Anka jim je bila dobra. Tako jih

žimo v krepko stanovsko zadrugo. V zadrugi in na sestankih imeli bomo priliko pogovoriti se o našem položaju. Izginilo bode potem nezaupanje in zavist iz naših krogov, ker tako kakor je bilo do sedaj, je bilo le nam samim v škodo in drugim v korist.

Ravno v mizarški obrti je potrebno krepke organizacije, ako hočemo, da se uspešno ubranimo tuji konkurenci. Ako hoče mizarški mojster, da svoje delo dobro izvrši, potrebuje suho delavnico, suh les in kapital. Vsega tega nam pa večinoma primanjkuje. Le pogledimo po naših delavnicah, koliko jih je, da vstrezajo vsaj približno zahtevam naše stroke. Marsikateri mojster mora biti vesel, da sploh dobi kako luknjo. Seve nobeden ga ne vpraša, kaj bode z zdravjem v taki luknji, samo plačaj prav drago pa molči. O tej zadevi bi se dalo veliko pisati, ali to ni danes moj namen, to že občutimo sami najbolje. Seveda smo tudi tega zopet le mi sami krivi. Čujejo se sicer glasovi iz velikih mest, da zahtevajo od občin, da je občina dolžna skrbeti za dostojne delavnice. Tudi pri nas bi se dalo kaj doseči v tem oziru, če bi bili vsi obrtniki složni, k čemur, upajmo, nas bo končno prisilila potreba.

Da poedinemu mojstru ni mogoče prevzeti večjega dela, je znana stvar. Mali obrtnik nima prvič zaupanja, nima kapitala, premajhno delavnico, premalo delavskih moči, in tako mu je nemogoče, da bi si kedaj opomogel. Vse to se pa da doseči v zadrugi. Če se nas več združi, dobimo delo, to se je pokazalo pri gradnji višje deklishe šole. Ali mi ne smemo ostati na pol pota. Združiti se moramo vsi. Ako nastopimo združeno, imamo tudi kredit. Zato ste se ustanovili dve obrtni zadrugi. Priporočam vsem gg. obrtnikom, da pristopite k takemu zavodu.

Poletu, ko je dovolj dela, bi mojster malo lažje dihal, je pa zopet križ s pomočniki. Večina pomočnikov vidi v svojem mojstru tirana, ki živi samo od delavskih žuljev. Taki nazori se mu vcepjajo ob vsaki priliki. Potem seveda ni čuda, da tak pomočnik nima veselja do dela, in ako ni veselja, potem vsak ve, kake se naredi. Mojster seve mora največkrat molčati in sam pritisniti, da se spravi kaj od rok. Drugače pa pomočnik pusti delo in gre. Ko pa pride zima, se delo neha. Ako torej mojster noče delavcev postaviti na sneg, je primoran vzeti v roko nenaročena dela. Ko je delo dokončano in ako ne more oddati dela direktno kakemu naročniku, je prisiljen ponuditi trgovcu s pohištvom. To je pa trnjeva pot za vsakega mojstra. Kateri to poskusi, je revež. Kamor pride, povsod mu kažejo polne zaloge dunajskega in budimpeštanskega pohištva, in tako more oddati za slepo ceno; posebno če so to zgodi v soboto, in delavci že čakajo na plačo. Na ta način tak mojster gotovo ne pride nikamor, ker kar poleti zasluži, pozimi izgubi. To je pa zopet le naša krivda, edino le naša krivda. V večjih mestih so se že zdavno združili mojstri, so si napravili skupno prodajalno in povsod uspevajo. Zakaj bi pa zato tu pri nas ne bilo mogoče? Jaz mislim, da če znamo izdelovati najboljše stvari, bi znali tudi prodajati.

Tako bi si postavili trdno podlago za delo in jelo. Da bi vsak bil brez skrbi, da bi imel zasiguran obstoj svoj in svoje družine, edino to je naš namen, več pa ne rabimo. To pač dosežemo edino le, če se združimo in s skupnim delom zagotovimo obstoj male obrti. Združimo se, izpopolnujmo se, delajmo in uspeh je gotov. Pokažimo, da ljubljanski mojstri tudi nekaj zmoremo. Če nismo bili prvi, vsaj zadnji ne ostanimo. F. P.

je sprejemala menda z veseljem kakor otrok igrače, ko mu jih položi v naročje neznan stric, ki je prišel iz daljnega in maloznanega kraja.

Turina je šel domov in na pamet mu je prišlo, da bi napisal pismo dobremu prijatelju kam v tujino, vse to breme da bi na tak način odložil z duše in bi tako mirno čakal na odgovor. Povedal bi naposled vse to, ali to se ne da pripovedovati. Ne da se gledati v obraz, treba je tihega večera in popolnoma samotne in pokojne sobe. Potem se odpre na široko duša, človek je sam s seboj in lahko je pisati. Polagoma se jemlje iz duše, misel za mislijo, čustvo za čustvom, prazni se duša, še majhno je breme, še komaj občutno.

Turina je bil prišel v svojo sobo in je napravil luč. Potem je vzel polo papirja in je pisal. Dolgo v noč je pisal, včasih se je zamislil, z roko je podprl glavo, in potem je zopet nadaljeval.

II.

Dragi Ivan! — Kakor romarji so šle po svetu moje misli, iskale so dobrega človeka in našle so Tebe. Ti si dober fant, in zato lahko pustim pri Tebi vse te misli in sanje, ki so legle zdaj po moji duši. Tebe pač ne bodo težile, na papirju so vse, in ta je popolnoma lahek. Mene pa teže, vidiš, in zdi se mi, da bo mogoče olajšano breme, ki tišči dušo dan in noč, ko ga bom pač razložil po tem papirju. Samo domnevanje je vse, ali resnica je, da je

Politični pregled.

Delegacije.

V avstrijskem ministrskem svetu se je sklenilo, da se snidejo delegacije teden pozneje, kakor je bilo določeno, namreč 27. januarja, in sicer na Dunaju. Posvetovanja se bodo začela s sejo odseka za vnanje zadeve, v kateri bo minister vnanjih zadev baron Aerenthal podaj svoje poročilo.

Ministerijelno posvetovanje o razmerah v Pulju.

Dne 18. t. m. se vrši v ministrskem predsedstvu konferenca o ureditvi političnih in upravnih razmer v Pulju. Navzoči bodo pri tem posvetovanju: minister notranjih zadev, finančni minister, poveljnik mornarice, zastopniki tržaškega namestništva, mestne uprave puljske in istrskega deželnega odbora. Posvetovanje se bo vršilo o položaju, ki je nastal vsled zadnjih občinskih volitev, in sredstvih, da se v Pulju zopet uvedejo normalne razmere.

Starostno zavarovanje.

Industrijski svet se je te dni posvetoval o zavarovanju za starost in onemoglost. Sklenilo se je, da se priklopijo zavarovanju vsi domači delavci, da se zavarujejo za slučaj bolezni tudi začasni delavci in da so prosti zavarovanja uslužbenci s plačo nad 3600 K. Pravico do zavarovanja dobe tudi poljski delavci, za kar veljajo posebna določila. Za slučaj nezgode se morajo zavarovati tudi mladoletni delavci. Sprejela se je tudi resolucija glede zavarovanja malih kmetov in obrtnikov.

Generalni armadni nadzornik.

Dosedanji generalni nadzornik avstrijske armade fcm. Galgotzy je šel v pokoj, ko je služil 56 let. Na njegovo mesto pride najbrž fcm. Fiedler, sedanji poveljnik dunajskega armadnega zbora. Cesar je podelil Galgotzju vojaški zaslužni križec z briljanti.

Nove uvedbe pri armadi.

Potrebščine za vzdrževanje armade niso nikdar dovolj velike, kajti kakor zatrjujejo gospodje, ki se razumejo na to, je ljubi mir tem gotovejši in trdnejši, čim večja je in čim boljše je oborožena. Pri nas se bodo torej v svrhu utrditve miru vpeljale strojne puške, in sicer dobe oddelke s strojnimi puškami pešpolki št. 2, 4, 10, 17, 18, 22, 29, 36, 47, 52, 53, 54, 61, 64, 65, 68, 73, 79, 80, 82, 83, 86, 93 in 99; vsi štirje polki cesarskih lovcev; lovski bataljoni 4, 5, 7, 8, 11, 12 in 29 in štirje bosenski polki. Jzmed konjice dobita take oddelke divizija v Požunu in na Dunaju. Pešpolki in lovci dobe dve strojni puški, vsako s 15.000 patron. Kavalerija dobi po štiri strojne puške. Pri pehoti obstoji oddelek iz 1 častnika, 12 mož in 15 konj, pri konjici pa iz 3 častnikov, 57 mož in 57 konj.

Vojna mornarica.

Preteklo leto so delegacije določile prvi obrok v znesku 10 milijonov za zgradbo novih bojnih ladij, in sicer so sedaj v delu sledeče: tri stolpne ladje I, II in III s 14.500 tonami s stroški po 38 milijonov za vsako. Za leto 1908 se zahteva za te ladje 14 milijonov. Ena brza križarka „F“ s 3500 tonami s stroški 8-7 milijonov. Ladja bo imela hitrost 24 morskih milj. Za leto 1908 se zahteva 2-1 milijona. Skupni stroški za te ladje znašajo 122-7 milijona. Nadalje so v delu še sledeče ladje: v Reki šest torpednih ladij, 10 torpednih čolnov za visoko morje in dva podmorska čolna; v Pulju dva podmorska čolna; na Angleškem dva patrolna čolna. Skupni stroški nad 17 milijonov. Zahteva se pa še 12 torpednih čolnov za visoko

teško molčati in tiho nositi vse, ker je prišlo poklicano in nepoklicano nad mlado srce.

V domačem kraju sem zdaj in prišel sem zaradi bolezni. Zakaj začutil sem bil pred meseci votlino v svojih prsih, ki se je večala in večala, in nekaj silno bolečega je bivalo sredi nje. Kadar sem dahnil, sem začutil to veliko bolečino, in ko sem natančno pomislil, me je bilo strah. Ej, ni šala mlad umirati! ... Zunaj polje življenje, zunaj poganja brstje, zunaj razcvetajo rože, zunaj je pomlad, srce pa umira. Polagoma se praznijo prsi, to je še morda samo nekaj dni do tistikrat, ko bo vse prazno popolnoma ... In ob tem spoznanju sem se odpravil iz tujine. Domov sem šel, v domačo hišo in k domačim ljudem. Upal sem na zdravje, boječe sem mislil, ali naposled se je vresničilo; zdaj se polnijo prsi, izginila je velika bolečina sredi njih. A zbolelo je srce ...

Tako sem hodil okrog kakor romar, ki je prišel na božjo pot in mimogrede pogleda po hišah ob cesti, romarico pogleda, ki je vsa potna po obrazu ... Ej, lepa je bila romarica, ki sem jo pogledal jaz, ne bom pozabil nje nikoli na svetu ... In koliko dni sva hodila tod, koliko besed sva rekla o minulosti, in nikoli se nisem domislil, da bi jo bil natančno pogledal, vstavil se sredi pota, prijel jo za rame, tiho ji pogledal v globoke oči ... Nikoli ni bilo tega, nekoč pa je bil lep večer. (Sledi.)

morje s stroški 4-8 milijona. Vojna mornarica zahteva torej za leta 1907 do 1910 nič manj kot 143 milijonov.

Hrvatska.

V četrtek dopoldne je cesarju prisegel baron Rauch kot ban hrvatski. Pri tem času sta posredovala ministrski predsednik Wekerle in grof Zichy.

Baron Pavel Rauch je sin prvega bana, ki je sedel na hrvatskem banskem prestolu po sklepu nagodbe z Ogrsko, barona Levina Raucha. Rodbina Rauchov se je priselila iz Sedmograške na Hrvatsko v 16. stoletju, baronstvo pa je dobil praded sedanjega bana, general Pavel Rauch. Sedanji ban je rojen l. 1865. Gimnazijo je izučil v Zagrebu ter je študiral pravo v Budimpešti in na Dunaju. Govori poleg hrvaščine madžarščino, francoščino in nemščino. Kot politik je nastopil prvokrat l. 1895, ko se je pokazal kot hud nasprotnik bana Khuena. Že od tedaj se je mislilo na njega kot bodočega bana. Za poslanca je bil izvoljen l. 1897, a ko je bil sabor l. 1900 razpuščen, ni več kandidiral. L. 1905. je prišel v sabor kot virilist. Izvoljen je bil v ogrski državni zbor kot kandidat koalicije, pa je kmalu odložil svoj mandat, ker mu politika koalicije ni ugajala.

Imenovanje oddelnih predstojnikov hrvatske vlade je že gotovo. Kot podban bo imenovan pl. Czernkovich, za pravosodje Aranicky, za uk in bogočastje Mixich. Gotova je tudi lista velikih županov.

Stara madžaronska stranka se nada, da se bo novi ban popolnoma naslonil nanjo, in njen vodja dr. Tomašić je izjavil, da bo stranka podpirala bana, ako prinese le količjak koristnega za Hrvatsko in za stranko. Rauch je medtem popolnoma drugega mnenja, kajti v nekem razgovoru je poudarjal, da se nikakor ne mara priključiti narodni stranki, češ da noče sodelovati pri izkopavanju mumij. Sovražnega stališča noče zavzeti nasproti nobeni stranki, temveč upa, da se bodo potem, ko popolnoma pojasni svoj program, zbrali okrog njega tudi oni, ki so mu sedaj nasprotni, in da bo imel dovolj močno stranko za seboj, da bo mogel izvršiti svoje načrte.

Rauchu se nič kaj ne mudi z novimi saborskimi volitvami, ker hoče prej utrditi svoje stališče. Najbrž se razpišejo volitve na konec meseca februarja.

Madžari pričakujejo od novega bana, da bo pri volitvah vplival nato, da bodo izvoljeni in prišli v ogrski državni zbor gospodje in izobraženci, in kot prvi pogoj izobrazbe smatrajo znanje madžarščine v govoru in pisavi. So pač nekoliko čudni pojmi Madžarov o izobrazbi.

Frankovci, ki so se skrivaj in očitno ponujali bivšemu banu Rakodzcay, začenejo isto politiko tudi napram Rauchu. Obetajo mu sicer opozicijo, ali pri tem pač edino le mislijo, kako bi se mu prisladkali, da bi ž njegovo pomočjo prišli do vlade.

Volilni boj se je na Hrvatskem že začel in sicer v znamenju poboja. In zopet so bili Frankovci, ki so krivi, da je prišlo do izgredov, ki so vredni vsega obsojanja. V Kraljevem vrhu je sklical volilni shod Starčevićanec Kolar, pristaš stranke, katere program se do pičice strinja s programom Frankove stranke, samo da ne priznava Frankove nezmotljivosti, in Frankovci so nahujskali ljudstvo, da se je kakor besno vrglo na Kolarja, vrglo ga na tla, hodilo po njem in trgalo obleko z njega. Ko jim je vendar ušel v župnišče, so napadli župnišče. Da ni bilo navzočih orožnikov, bi se bil gotovo zgodil zločin uboja. Tako nastopa torej stranka, ki „živo in vztrajno dela za zmago pravične hrvatske narodne stvari“. Pripomnimo naj tu, da so naši klerikalci največji prijatelji teh Frankovih razbojnikov.

Bakodczay se seli iz banskega dvorca in prevzame predsedstvo sodišča sedmorice. Morda se ga vendar usmili Wekerle ter mu za njegov silni trud preskrbi kako majhno odlikovanje.

Ogrski ministrski svet.

Ker je ogrski trgovinski minister Košut obolel, da ne more iz sobe, se je ministrski svet v sredo vršil v njegovem stanovanju. Pri tem posvetovanju se je končno ugotovil program novega hrvatskega bana barona Raucha in tudi odobril. Minister Košut je bil pri posvetovanju navzoč v naslanjaču.

Nemška kolonijalna politika.

Pred sodiščem v Kolinu se zopet obravnavajo stvari, ki kažejo svetu, kako „kulturni“ nemški narod razvija svojo „kulturo“ med „divjimi“ zamoreci. „Kölnische Zeitung“ je namreč svoj čas priobčila nekaj podatkov o grozovitih trpinčenjih zamorskih domačinov v nemških afriških kolonijah po nemških okrajnih predstojnikih, in eden teh mogočnih gospodov, neki dr. Peters je vložil tožbo proti listu, ki pa je nastopil dokaz resnice. Obravnava je spravila na dan take stvari, da so se poslušalci ježili lasje. Zamorske deklice so zlorabljali, kakor se jim je zljubilo, in če so jim pobegnile, so jih nato, ko so jih zopet vjeli, kratkoinmalno usmrtili. Neko vas, v kateri so zopet polovili pobegle zamorke, je dal Peters obstreljevati z granatami. Peters je bil celo zelo užaljen, ko se mu je povedalo, da je neka deklica obnemogla pod udarci, h katerim jo je

obsodil, ter je dal nato deklico obesiti. Obravnava se še nadaljuje in bo gotovo spravila še lepe stvari na dan. Nemci so pač lahko ponosni na svojo slavljeno kulturo. Pa kdor jih pozna, kako tiransko že nastopajo doma, v kulturni Evropi, proti Poljakom, se ne bo čudil, da popolnoma podivjajo, ko imajo opraviti z „divjaki“, ki pa to ime pač veliko manj zaslužijo, kakor pa njihovi „prosvetljeni krotitelji.“ Surovost je pač najznačilnejša poteza nemškega značaja.

Italija v Afriki.

Dolgo časa je Italija z nevoščljivostjo gledala, kako druge evropske države povečujejo svojo posest s kolonijami, v katerih dobivajo izdelki njihove industrije dobre trge in v domačih krajih stradajoče ljudstvo dobrega zasluga. Italija kaj takega ni imela in je bila prej ko slej navezana na sosednje države, da ji pomagajo reševati vedno bolj in bolj v revščino gazeče prebivalstvo. Končno je vendar zasedla v severovzhodnem delu Afrike ob Rdečem morju ozemlje, od katerega si je obetala velikanskega dobička. Ali opekla se je. Prišla je v navskrižje z Abesinijo, in znani so še udarci, ki so jih dobili Italijani, ko so hoteli razširjevati svojo oblast proti tej državi. In kakor vse kaže, tudi za naprej ne bo sreče. Poroča se namreč, da so v zadnjem času začeli Abesinci v večjih četah vpadati v ozemlje, katero prištevajo Italiji svojemu območju, in da so oplenili cele pokrajine. Italija pošlje oddelek svojega vojnega brodograja, da zavaruje svoje koristi, in minister vnajjih zadev je brzojavno pozval italijanskega zastopnika na abesinskem dvoru, da protestuje pri cesarju Meneliku proti kršenju dosedanjih razmer. Težavno je pač soditi, kako se bo stvar končala, kajti Abesinci v svojem gorovju se pač malo menijo za italijansko brodograje, in če bi na suhem prišlo do resnih spopadkov, bi Italijani najbrž zopet dobili po hrbtni, kakor so že. Italijanski kolonijalni politiki pač res ne kaže drugega, kakor da si poišče drug delokrog, n. pr. Avstrijo, ki goni svoje lastno prebivalstvo v Ameriko, da najdejo Italijani dovolj dela pri nas. Tu se bo Italiji kolonijalna politika še najbolj izplačala.

Amerika in Japonska.

Vzlic temu, da obe vladi, ona Zveznih držav in japonska, zatrjujejo, da ni nikakega nesporazumljenja med njima, da je vsa tozaderna poročila evropskih listov smatrati za tendenejno izmišljena, vendar pa stvar nikakor ni tako jasna, kakor jo želi posebno ameriška vlada. Japonsko brodograje je namreč odplulo, in nihče ne ve kam, najmanj pa vlada Zveznih držav, ki je poslala svoje brodograje v Tihem ocean. Neki angleški list je dobil brzojavno poročilo, da se tudi japonsko brodograje nahaja v Tihem oceanu in da je mogoče, da se oboje brodograje sreča. Česa je pričakovati od tega snidenja, ne pove nihče, ker nihče ne ve, s kakim nalogom je poverjeno eno ali drugo. Mogoče pa je končno le, da bi prišlo do kake praske, saj so svoj čas Japonci ravno tako nenapovedano napadli Ruse, in svet bi stal pred japonsko-ameriško vojno, ki bi zopet obrnila vso pozornost na Vzhod. Japonska se pač po zmagi v Mandžuriji čuti dovolj močno, spoprijeti se z ameriškiimi Zveznimi državami, in to tembolj, ker se ji nekaj španski, sedaj pa ameriški, Filipinski otoki zde zelo pripravi za prilastitev. Ob tem kamenu bo prišlo do spotikljaja prej ali slej, morda že v najkrajšem času.

Družba sv. Cirila in Metoda

8. januarja 1908.

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 188. vodstvena seja je bila dne 27. decembra 1807. Sejo je otvoril prvomestnik in naznanil, da so se izvršili sklepi družbinega odbora. Glede na napade „Slov. Gospodarja“, ki očita družbi „nehonetnost“ napram šolskim sestram na Muti, se je sklenilo objaviti vse tozadevne dopise med vodstvom in šolskimi sestrami na Muti, oziroma v Mariboru.

Kat. pol. in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem se naprosi, naj vpliva na „Mir“, da preneha z napadi na družbo, ker bi družba v slučaju, da ne dobi s koroškega prispevkov, morala ustaviti svoje delovanje na Koroškem.

Stalno nameštenim učiteljem v Trstu se dovoli do preklica draginjska doklada letnih 240 K. — Gdč. Ema Zamejec se imenuje stalno učiteljico v Trstu, gdč. Ivana Kastelic stalno vrtnarico na Savi.

Proračun družbin za l. 1908 se razpoloži v pisarni odbornikom na upogled in se bo sklepalo o njem v prihodnji vodstveni seji.

Dopis šolskih sester v Mariboru, v katerem naznajo, da ostanejo do 30. septembra l. 1908 na Muti se pod pogojem, ako ostanejo same, ne da bi podučevale pod moškimi vodstvom, se vzame na znanje.

Šolski postrežnici pri Sv. Jakobu v Trstu se mesečna plača primerno zviša.

Na predlog dr. Žerjava se voli poseben organizatoričen odtsek, kateremu bo delo naloga, ojačati društveno delovanje in imeti v evidenci podružnice in sploh narodnostno stanje po slovenskih pokrajinah.

Ker so sedanji pisarniški prostori pretesni, se najame od „Čitalnice“ še eno sobo.

Skleno se izreči vodstveno zahvalo vsem slovenskim listom, ki so podpirali l. 1907. družbo.

Poleg tega se je obravnavalo o nekaterih notranjih družbinah zadevah.

Dnevne vesti.

— **Deželnozbornim volilcem!** Volilni imeniki za deželnozbornske volitve se že dogotavljajo ter se bodo v kratkem razpoložili na vpogled. Opozarjamo torej vse naše somišljenike, da naj strogo pazijo nato, da bodo pravočasno pregledali volilne imenike in pravočasno reklamirali eventuelno izpuščene somišljenike!

— **Volilno gibanje** se je že začelo krepko razvijati po deželi. Kakor vse kaže, so se klerikaleci z vso silo vrgli na edini kmetski volilni okraj, ki je bil dosedaj v liberalnih rokah, na vipavsko idrijski. Prošlo nedeljo in ponedeljek so priredili v tem okraju več shodov. Postavili so tudi že kandidata in sicer Ivana Lavrenčiča, posestnika in gostilničarja v Vrhpolju pri Vipavi. Na shodu v Vipavi je poročal dr. Žitnik. — Dr. Šusteršič je imel v nedeljo shod v Zelimljah. Radovedni smo, kedaj se bo pokazal svojim kmetskim volilcem državni poslanec Gostinčar, ki je tako možato zastopal kmetske koristi na Dunaju, da je pri glasovanju o njih pobegnil iz zbornice?

— **„Slovenski Narod“ in ljubljanski gostilničarji.** Vsak berač hvali svojo malho, si je mislila liberalna gospoda, ki se odpočiva po trudapolnem delu za blagor in korist ljudstva ob časi „plzenca“ v restavraciji „pri Roži“, ter je naročila nekemu Fr. Zorkotu, da napiše v „Slovenskem Narodu“ nekoliko reklame za to gostilno in udrihne nekoliko po onih drugih gostilnah, namenjenih „zgoj gotovim vrstam ljudi,“ katere so „pregmejn“, da bi v nje zahajala visoka liberalna gospoda. Seveda je moral za to reklamo in zafrkavanje zopet posoditi svoj hrbet „promet s tujci.“ No, ljubljanski gostilničarji so pa ljudje, ki se tudi po „Slovenskem Narodu“ ne dajo zafrkavati in njihov odločni odgovor, da vržejo rajši „Slovenski Narod“ iz svojih prostorov, kakor pa da bi potrpežljivo prenašali take žalitve, in „Slovenski Narod“ je lepo zlezal pod klop. Sama dobrohotnost in le ljubezen ga je napram gostilničarjem, kar cele litanije našteva, koliko dobrega je že storil in kaj vse še hoče storiti dobrega gostilničarjem, „ni ga lista na Slovenskem, ki bi se toliko boril za gostilničarje, kakor „Slovenski Narod“, ki se je vsikdar in z vmezo zavzemal za interese gostilničarjev,“ celo med konsumenti da se mu že davno očita, da se preveč poteguje za gostilničarje! „Inkriminirani“ listek je priobčil „iz najboljšega namena“, a vendar — „ni poklican preiskovati, v koliko so navedbe dotičnega listka utemeljene ali neutemeljene.“ Lep list to, ki ne čuti potrebe preiskati, ali piše resnico ali laž! „Objektiven list mora, kadar se gre za občne interese odpreti svoja predala različnim ljudem in dovoliti, da obrazlože svoje mnenje.“ Res zelo lojalno, toda samo tedaj, kadar se gre za liberalno reklamo. Krona vsemu pa je konec: „Če se sme pisati o razmerah v katoliški cerkvi (kyrie eleison!) in na cesarskem dvoru (Bog ohrani, . . .!), se sme pač tudi pisati o gostilniških razmerah, ob sebi pa se razume, da je tudi gostilničarjem list na razpolago za vsak odgovor.“ Ej, ko so pa že odgovorili malo drugače, kakor pa jih „Narod“ prosi pred njimi na kolenuh. — Ali naj bo to pisava lista, ki se smatra za neodvisno glasilo slovenske inteligence, prvi list na Slovenskem! Najzakotnejši čifutski listič ne bi tako pasje ponižno prosil milosti in odpuščanja. To je možato, to je objektivno! Sramota za slovensko časnikarstvo, da ima v svojih vrstih list, ki tako figaško tepta v blato prvi in glavni princip vse žurnalistike: pohvaliti, kar je hvalevredno, grajati kar zasluži grajo. Za vsak list, kateremu je kaj do svoje časti in ugleda, je v takem slučaju mogoče samo dvoje: ali je res, kar se je pisalo, potem se ostane pri tem, kar se je pisalo, pa če se svet podere; ali pa ni res, kar se odkritosrčno prizna in preklide. Tretjega ni, najmanj pa kaj takega, da bi se prosilo koga odpuščanja zato, ker se mu je povedala resnica. Da je kaj takega mogoče samo pri listu, ki ne čuti potrebe preiskovati, ali piše resnico ali ne, to pač radi priznamo in to prav edino njemu — „Slovenskemu Narodu.“ Čast, komur čast!

— **Ponižno in krotko** je to slovensko liberalno časopisje, kakor je ponižen in krotek njegov oče iz Knafljevih ulic. Pač smo pričakovali, da bo vendar ta ali oni liberalni list kaj porekel k onemu za slovensko časopisje tako častnemu sklepu odbora za Trubarjevo slavnost, da se bo „tudi“ „drugim“ slovenskim listom priposlal oklic na slovenski narod za nabiranje prispevkov za Trubarjev spomenik, ali nič pa nič. Vse menda udano v voljo edinega proroka v liberalnem Izraelu čaka na pripošiljatev odtisa iz „Slovenskega Naroda“, da si vsaj za eno številko prihrani — uvodnik. Pač pa se je oglasil za nami tudi „Rdeči Prapor“ ter kratko pa krepko povedal slavnostnemu odboru, da nima pojma, kako se prirejajo vseslovenske slavnosti, in že naprej zavrnil priobčitev. Radovedni smo,

kaj poreče slavnostni odbor na tako zahvalo na svoje laskavo uvaževanje slovenskega časopisja. Na očitanje „Rdečega Praporja“, da se hoče Trubarjeva slavnost izrabiti v liberalne politične namene, odgovarja v „Sl. Nar.“ g. Pustoslemšek, da je „Društvo slovenskih književnikov in časnikarjev“ povabilo na sestanek, na katerem se je izvolil odbor za Trubarjevo slavnost, vsa ljubljanska kulturna društva ne glede na njih politični začaj, da pa se ni vabilo niti enega političnega lista, in sicer namenoma ravno zato ne, da se ne bi moglo očitati, da se hoče Trubarjeva slavnost izrabljati v politične namene. Radi verjamemo g. Pustoslemšku, da je imelo društvo najboljše namene, ali tega nam ne bo mogel nihče oporekati, kar smo že trdili, da se je z izvolitvijo častnega predsednika in častne predsednice jasno pokazalo, da iměj cela stvar liberalno lice, za kar nam tudi jamči znani sklep slavnostnega odbora, da se oklic pošlje samo liberalnemu časopisju, našlo je v očeh odbora milost edino le še socialno demokratično časopisje in pa naš list, izključena je celo tržaška „Edinost“, ki pa je že sama priobčila ponatis „Narodovega“ oklica, izključen je tudi „Korošec“ in eo ipso vse klerikalno časopisje. Tak je torej vseslovenski značaj cele akcije. Ponesrečena je cela stvar vsled nerodnosti gotovih ljudi, ki komaj čakajo, da morejo na ta ali oni način ukloniti svoj hrbet pred tem ali onim veličanstvom. Kaj je tu treba častnega predsedništva! Ako je kdo časti vreden, mu je ni treba iskati, najmanj pa v takih slučajih in na tak način, a delovanju vsakega odbora so take častne osebe največkrat siten balast, ki zahtevajo zase vse mogoče obzire, ne store pa nič. Ali kaj se hoče, naši liberalci so pač navajeni klečeplazenja na zgoraj in ošabnosti navzdol; tega jim pač nihče ne bo odvzel.

— **Nemški narodni svet za Kranjsko.** Kakor smo že poročali, se je dne 4. t. m. ustanovil ob kumovanju slovenskega renegata barona Schwegla nemški narodni svet za Kranjsko. Dodatno k našemu tozadevnemu poročilu povzamemo še iz „Deutsche Stimmen“, da je zborovanje otvoril baron Schwegel, izražajoč upanje, da bodo zaključki tega zborovanja — v blagor ljudstvu in deželi. Res, dobro poročilo nesramnosti je treba, da tako govori bivši slovenski narodnjak. Nato je govoril grof Barbo, ki je označil ustvaritev nemškega državnozbornskega mandata za Kočevje kot pridobitev, katere ni mogoče dovolj visoko ceniti. Te besede naj si zapišejo za ušesa oni slovenski „politiki“, ki so svoj čas znižovali z rameni, češ, kaj ta nemški mandatek na Kranjskem, saj nič ne izda! Ako Nemci sami tako visoko cenijo to pridobitev, koliko bolj bi se morala upoštevati na slovenski strani, oziroma koliko intenzivnejše bi se bilo moralo delati na enakovredno kompenzacijo na drugi strani. Govoril je tudi neizogibni dr. Binder, ki je predlagal, da se izvoli častnim predsednikom narodnemu svetu baron Schwegel. Nemci, ki sami štejejo na Kranjskem štiri različne struje, staro liberalno, konservativno, nacionalno in radikalno, imajo v narodnem svetu enotno organizacijo, od katere si obetajo najboljših uspehov, in kdor pozna njihovo žilavost in vztrajnost, je prepričan, da bodo tudi dosegli svoje cilje, posebno še, ker imajo svoje najboljše zaveznike v nas Slovincih samih. „Pustimo Nemce v miru“, je dejal dr. Šusteršič, in Nemci so mu hvaležni za te besede, saj jim zagotavljajo vse, kar imajo, in obetajo to, kar si žele. Ob taki slovenski politiki se pač ni čuditi, da pešičica tujcev gospodari celemu našemu narodu in mu bo, kakor vse kaže, tudi za naprej.

— **Žumberško vprašanje** je tudi v naši liberalni stranki prišlo na dnevni red. Kakor poročila „Slov. Nar.“, je izvrševalni odbor narodno-napredne stranke sklenil, da se liberalni poslanci v prihodnjem deželnem zboru zavzamejo za priključitev Žumberka in Marindola h Kranjski.

— **Nedeljski počitek** se pri nekaterih tvrdkah kar nič ne upošteva; tvrdka F. J. Souvan n. pr. ima svojo trgovino na Francovem nabrežju vsako nedeljo in praznik odprto; ako smo dobro informirani, naznanilo se je to že svojedobno pri mestni policiji, ko ji je načeloval še gospod mag. svetnik dr. M. Zarnik, tudi pri obrtnem nadzorništvu je bila že ovadba, toda vse brezuspešno. Ali nedeljski počitek ne velja tudi za — veletrgovine?

— **Izpremembe pri južni železnici.** Načelnikom ljubljanske postaje je imenovan dosedanji načelnik v Šent Petru na Krasu, g. Schusterschütz, ako se ne motimo, brat državnega poslanca dr. Šusteršiča. V Št. Peter pride g. Josip Gostiša, dosedaj načelnik v Zagorju ob Savi; v Zagorje dosedanji načelnik v Trnovem gospod Poženel; v Trnovo g. Ivan Kežžar. G. revident L. Pahor je imenovan načelnikom v Borovnici, odkoder je premeščen kot načelnik v Postojno g. Ovek. Dosedanji načelnik v Postojni g. Smolič je stopil v pokoj.

— **Petintridesetletnico** svojega delovanja v tiskarski stroki je praznoval včeraj g. Srečko Magolič, vodja Hribarjeve tiskarne v Ljubljani.

— **Poučno potovanje gostilničarjev** priredi deželna zveza za tujski promet na Kranjskem v Ljubljani začetkom letošnje spomladi. Vsem priglašnim udeležencem so se po družinskih razposlale tozadevne vprašalne pole, da se izjavijo

glede kraja in časa tega potovanja. Nove priglasbe sprejema še do 15. t. m. gori imenovana deželna zveza.

— **Stereoskop.** Znani slovenski fotograf, g. J. Rožun v Litiji, je v petek, dne 10. t. m. etabliral v Ljubljani, v Židovskih ulicah št. 8., svojo stereoskopsko napravo, v kateri je po njegovih izbornih fotografskih posnetkih videti vse znamenite kraje naše ožje domovine Kranjske, posebno pa naše planinstvo, kateremu sledi pozneje tudi Postonjska jama in drugi predeli Kranjske. Stereoskop si je ogledala deželna zveza za promet s tujci ter se izrazila jako laskavo o celi uredbi. Ogledali smo si ga tudi mi, in moramo izreči g. Rožunu popolno svoje priznanje, opozarjajoč slavno občinstvo, da si ogleda v čim najmnogobrojnejšem številu stereoskop ter tako poda g. Rožunu možnost, popolniti in razširiti svoje podjetje, ki bo gotovo posebno našemu tujskemu prometu služilo v najboljšo oporo. Vstopnina je 40 vinarjev za odrasle, dijaki in vojaki do narednika 20 vinarjev, otroci 10 vinarjev. Pripomnimo še, da so bile slike g. Rožuna na mednarodni športni razstavi v Berlinu odlikovane z zlato svetinjo in častno diplomom.

— **Telovadno društvo „Sokol“ na Jesenicah** priredi v nedeljo, dne 12. januarja 1908 v restavraciji „pri Sokolu“ na Jesenicah, točno ob sedmih zvečer, s sodelovanjem slavne tamburaške godbe iz Št. Jakoba v Rožu veliko plesno veselico, na katero se slav. občinstvo najljubdeje vabi. Vstopnina 1 krono. Člani plačajo polovico. Dame proste. Ker je čisti dobiček določen za napravo društvene zastave, se preplačila hvaležno spremajajo. O d b o r.

— **Nova pošta.** Dne 16. januarja 1908 se odpre v Grahovem pri Cerknici pol. okraj Logatec nov poštni urad, ki se bode pečal s pisemsko in vožno pošto ter ob enem služboval kot nabiralnica poštnohranilnega urada. Zvezo bode imel s poštnimi vožnjami Rakek-Lož in Rakek-Stari trg pri Rakeku. Ob enem se vpelje pri tem uradu služba selskega pismonoše s tedensko trikratnim obhodom krajev Žerovnica, Goričice, Lipsenj, Stegberg in Obločice, kateri kraji se izločijo iz dostavljalnega okraja poštnega urada v Cerknici.

— **Skriti ni znal.** Neki stotnik je izgubil pri lanskih vojaških vajah na Krasu denarnico s svoto 800 K, katere ni bilo mogoče najti. Sedaj pa je prišel v cerkniško okolico mlad fant, pri katerem so videli več denarja, kar se je zdelo ljudem sumljivo. Naznanilo se je orožništvu, ki je dognalo, da je dotičnik našel izgubljeno stotnikovo denarnico, denar zakopal in prišel sedaj ponj. Ker dotičnik še služi pri vojaki in se je le preoblekel v civilno obleko, da je dvignil svoj zaklad, so ga izročili vojaški oblasti.

— **Volitev župana v Trbovljah.** Županom v Trbovljah je bil izvoljen Gustav V o d u š e k, okrajni šolski nadzornik, podžupanom pa Ivan K r a m a r.

— **Volilni boj v celjskem okraju** je že dosegel skoraj višek. Obe stranki, narodna in klerikalna sta se vrgli z vso silo na Savinjsko dolino, v kateri bo padla odločitev. Prirejajo se shodi vsevprek, a poročila o njih so si tako nasprotujoča, da si ni mogoče o njih uspehih stvoriti prave slike. Po zatrjevanju narodne stranke, je zmaga njenemu kandidatu Z d o l š k u zagotovljena, a ravno tako pa tudi trdijo klerikalci, da ima njihov kandidat T e r g l a v zmago že v žepu. Do volitev ni več daleč, in tedaj upamo, se bo pokazalo, da je zaupanje ljudstva na strani delavne in za resnično ljudsko korist zavzete narodne stranke.

— **Konstitucija celjskega okrajnega zastopa** zaprečena. Ker so celjski Nemci pričakovali, da bodeta slovenska trga Žalec in Št. Jurij ob južni železnici prepredila konstitucije okrajnega zastopa z neudeležbo pri volitvi mestne in tržke skupine, tudi celjsko mesto ni volilo svojih zastopnikov. Računali so pač takole: Ako se volitve v veleposestvu razveljavijo, cesar je vsled nepravilnosti, ki so se zgodile na nemški strani, trdno pričakovati, bi se vršile nove volitve, pri katerih bi gotovo zmagali Slovenci. Če bi pa bile volitve v drugih skupinah gotove in veljavne, bi potem imeli Slovenci večino v zastopu. Da pa se to zapreči, je treba gotove obstrukcije v mestni skupini. Tako bo torej celjski okrajni zastop do novih splošnih volitev zopet vodil vladni komisar.

— **Denarja je zmanjkalo** celjskim Nemcem, ki so hoteli v slovenski okolici celjski v Gabrju zgraditi nemško šolo s pomočjo nemškega sulfurajna. Dasiravno je to društvo darovalo v ta namen lepo svoto 100.000 K, vendar se celjski Nemci niso upali začeti z zgradbo, ker jim pri mestnem gospodarstvu vzlic velikanskim podporam, ki jih dobivajo od mestne hranilnice, vedno več in več primanjkuje. Sploh pa bi bilo že nujno potrebno, da bi se drž. oblast nekoliko temeljiteje pobavila s celjskim mestnim gospodarstvom in celjsko mestno hranilnico, v kateri ima tudi slovensko ljudstvo naložene lepe svote — p u p i l a r n o v a r n o l. Znano je, da ima celjsko mesto več dolgov kakor kak spufani plemenitaš in vzlic temu še vedno dela nove dolgove pri mestni hranilnici, za katere varnost zopet jamči isto zadolženo mesto. Znano je, da mesto niti obresti od svojih dolgov pri hranilnici ne more plačevati. Naj bi državna oblast preiskala nekoliko te nezdrave razmere, kajti z ozirom na škandalozno mestno

gospodarstvo v Celju je pač lahko posumnjati o bodočnosti zavoda, ki je tako ozko zvezan s tem skrajno zavozanim mestnim gospodarstvom. Prepričani smo, da se bi bilo to že zdavnaj zgodilo, ako bi bila mestna uprava v slovenskih rokah, ali Nemcem se pa le prizanaša in prizanaša. V korist javnemu blagru pa je nujno potrebno, da se temeljito posveti v te razmere.

— **Umor v kaznilnici.** V mariborski kaznilnici je na 32 letno ječo zaradi dvakratnega umora obsojeni J. Tomažič napadel na dosmrtno ječo obsojenega kaznjence Mihaela Kranjca ter ga najprej tolkel s kamnom po glavi. Ker ga pa le ni mogel usmrtiti, ga je končno zadavil z naramnico.

— **Poskušen samomor vojaka.** V domobranski vojašnici v Celju se je obesil vojak, ki je vsled zaporov služil že peto leto. Obesil se je, ker je zopet dobil 15 dni zavora, vendar so ga še pravočasno rešili.

— **K romanju v Lurd** vabijo slovenski klerikalni listi, med njimi tudi koroški „Mir“. Vozni stroški znašajo „malenkostne“ vsotice 520 K za prvi, 400 K za drugi in 250 K za tretji razred. Pred kratkim torej na katoliški shod na Dunaju, sedaj zopet v Lurd, potem zopet kam drugam. Priznavamo, da ima tako potovanje res tudi nekaj izobraževalnega na sebi, ljudje si ogledajo svet, ali posebno med koroški Slovenci imajo pač toliko drugih nujnih potreb, da bi bila največje zloraba narodnega premoženja, izmetavati denar za take luksurjozne športe, kakor romanje v Lurd. Naj bi se rajši denar porabil v narodne in gospodarske namene, bi imelo vsaj ljudstvo kaj od njega, dočim pa tako požro take lepe vsote edino le tujci, železniška podjetja itd. Naj koroški Slovenci žrtvujejo rajši enako svoto za narodno šolo v Št. Jakobu ali za velikovško šolo, bodo imeli vsaj zadoščenje, da so pomagali sebi in svoji mladini.

— **Občinske volitve v Št. Jakobu** so se izvršile s popolnoma slovensko zmago. Izvoljeni so sami zavedni slovenski možje. Nasprotniki se niso volitve udeležili, dasiravno je bilo po vsem, kar se je v zadnjem času dogajalo v Št. Jakobu, pričakovati, da bodo skušali priti na površje.

— **Ključ od stanovanja pogoltnila.** Prošli četrtek se je v neki gostilni v Pulju dogodil tragikomičen prizor. Neka Alojzija Grabar je prišla v gostilno in se prav pošteno navlekla dobrega istrijanca. Zvečer pride v ravno isto gostilno njen mož in videč svojo ženo pijano, jo je silil, da mora z njim domov. Alojziji — koja je pa ravno tedaj bila v najrazpoloženejšem elementu — se pa nikakor ni ljubilo ustreči moževi želji in jo je na uprav „resen“ način odklonila. Mož videč, da zlepa nič ne opravi, počel je vikati na ženo, a pijana Alojzija še bolj na moža. Ko jo je hotel s silo odtirati, tedaj pa pograbi Alojzija ključ od stanovanja in ga v jezi pogoltna, čes, sedaj pa pojdi domov, ako moreš brez ključa. Ali o joj! Alojzija je začela kričati in vpiti na pomoč. Navzoči, videči veliko nevarnost za njeno življenje, so jo takoj peljali na ambulanco, kjer so zdravniki svetovali, naj se jo nemudoma odpelje v deželno bolnišnico. V deželni bolnišnici so morali izvršiti na njej težko operacijo, da so izvlekli iz želoce precej velik ključ. Alojziji pa — koja leži v bolnišnici — se najbrže ne bo nikdar več ljubilo ključa pozirati.

* **Brezlična telefonija.** Danski kemik Waldemar Paulsen je iznašel tako popolen sistem brezlične telefonije, da so se poskusi med Berlinom in Kodanjem popolnoma posrečili. Ne samo v Berlinu govornene besede, ampak tudi tam igrane glasbene komade je bilo popolnoma dobro in razločno čuti v danski prestolici. Sedaj so že delali poskuse med Kodanjem in Anglijo, kateri so se popolnoma sponesli. Poskusi se bodo nadaljevali med Anglijo in Ameriko. Paulsen je prepričan, da bode njegova brezlična telefonija izvrstno konkurirala s podmorskim brzojavom.

* **Koliko Slovanov je v Ameriki.** V Zveznih državah ameriških živi okoli 4 milijone Slovanov in sicer 1.900.000 Poljakov, 500.000 Čehov, 500.000 Slovakov, 300.000 Rusinov, 300.000 Hrvatov, 200.000 Srbov, 100.000 Slovencev in 150.000 Rusov. V Južni Ameriki je število slovanskih naseljencev majhno in jih je le nekaj tisoč. Razen tega najdete Slovane v Avstraliji, Novi Zelandiji, Transvalu in Indiji.

* **Izživžgana sodnika.** V Jurjevu, trgu na Hrvaškem, sta sodnika Zlatarič in Valjavec pogosto obiskavala odvetnika dr. Lichtenberga, se tam prav dobro imela in dvorila odvetnikovi gospe. Za stvar bi se ne bil nihče zmenil, ako bi ne bil dr. Lichtenberg pri ljudeh skrajno sovražen zaradi svojih nedostojnih napadov na sodišče in sodnike, vsled česar je tekla proti njemu preiskava. Zlatarič in Valjavec sta to vedela, vendar se nista brigala za to „malenkost“ ampak celo dosegla, da je Lichtenbergova soproga na Silvestrov večer sodelovala na čitalniškem koncertu, kjer sta jo obsula s cvetjem. To je navzoče ljudi tako razburilo, da so živžgali Zlatariču in Valjavcu, da Lichtenbergova ni mogla dalje peti. Tu sta pa mlada kavalirja zbesnela, vpila, pozabila na svojo sodniško čast, skočila med občinstvo, grozila s klofutami, začela posameznike tirati ven

in klicati orožnike na pomoč. Ker orožnikov ni bilo in njuna oboževanka ni mogla peti, odšla sta z njo z zabave. Skoraj bi prišlo do rabuke, zlasti še, če ne bi prišli orožniki.

* **Cel voz dinamita ukraden?** Milanskemu časopisju se poroča iz Cremona: V Bellano bi imel dospeti dne 6. januarja za neko tamošnjo firmo cel vagon dinamita. Taisti dosedaj še ni dospel. Policija je uvedla strogo preiskavo, ker se sumi s skoro popolno gotovostjo, da so revolucionarji ukradli dinamit pri prevozu.

* **Križana na čolnu.** „Avenier du Tonking“ poroča o grozovitem činu kitajskega maščevanja. 21. novembra so zapazili francoski uradniki majhen lesen splav na reki Claire. Videlo se je, kot da bi bili na splavu ljudje, zato so odposlali čoln, da bi celo stvar pojasnili. Strašen prizor so videli uradniki. Na čolnu sta ležala dve trupli. Na hrbtu je ležala ženska z razpetimi rokami in črez njo moško truplo. Z velikimi žebli sta bila pribita počez drug drugega skozi roke in noge na splav. Ustnice nesrečne ženske so bile sešite, iztaknjene oči pa so strmele kvišku in kazale sledi grozovitega smrtnega boja, ki je trajal gotovo dneve. List papirja, ki je ležal na truplih, je pojasnjeval grozno dejanje. Žena se je namreč svojemu možu izneverila in slepar je bila druga žrtev, tolmač njenega moža. Kdor bi skušal nesrečni bitji rešiti, temu se je grozilo s strašnimi kletvami. Žena je bila iz boljsega rodu, kajti oblečena je bila v dragoceno svilen obleko; možki pa je bil star kakih 20 let, opravljen v obleko tolmačev. Otroka so sicer vzeli takoj v oskrbo, toda bilo je prepozno; v dveh dneh je umrl. Splav je gotovo videlo na stotine ljudi, ko je plaval po reki, toda nihče ni poskusil, nesrečneža in otroka rešiti.

* **Mater umoril radi ene krone.** Svojo mater je ustrelil v Lundenburgu 25 letni Siegfried Gerber, ker mu ni dala krone, ki jo je zahteval od nje. Morilec je šel nato k orožnikom, kjer je naznanil, „da se je doma nekaj zgodilo“.

* **Človeška koža pri strojarju.** V Bukareštu je prinesel neki medicinec v strojarjo Weithase & Comp. velik kos kože. Delavec, ki jo je strojil, je spoznal, da si je medicinec prilastil človeško kožo v anatomskega oddelku, da bi dal vezati neko knjigo.

* **Barve pri cvetlicah.** Tudi pri cvetlicah je med vsemi barvami najpogostejša rumena barva, ki se javlja v 808 vrstah. Potem pride bela pri 687 vrstah, rdeča pri 504, zelena pri 313, modra pri 157, spremenljiva pri 136, vijoličasta pri 122, večbarvna pri 68 vrstah. Rumena barva se nahaja največ pri divjih cvetlicah na naravnem, nekultiviranem zemljišču, v gozdu je najštevilnejše belo cvetje, zeleno pa ua vlažnem zemljišču, v močvirjih in na morskobalnih.

* **„Črna roka“.** V Pittsburgu so na sveti večer zalotili zelo nevarno roparsko družbo, ki je bila pod imenom „Črna roka“ strah za celo Severno Ameriko. Člani družbe so večinoma Italijani. Kriminalne oblasti desetih ameriških mest so se združile, da so vzdignile nevarno gnezdo. Roparski brlog je bil v revni baraki v italijanskem predmestju, a brlog je bil urejen, kakor si more naslikati le bujna domišljija o roparski romantiki. Brlog je imel podzemsko izhode, celo orožarno pod zemljo itd. Tu je obenem šola za naraščaj hudodelcev. Uklenili so 19 zločincev, a mnogo jih bo treba še poloviti.

* **Na gledališkem odru aretovan.** Iz New Yorka se poroča: Pristno ameriško igro so doživeli posetniki gledališča Grand Opera House v Bostonu, ki so poslušali znanega italijanskega tenorista Carla Albani v operi Trubadur. Ko je v drugem dejanju nastopil Albani kot Manrico, mu je sledil k splošnemu začudenju policijski stražnik in spremljal vsako njegovo kretnjo. V začetku so mislili ljudje, da je to kaka šala, ko je pa Albani nemoteno pel svojo ulogo, se jim je začelo daniti ter so koncem dejanja marljivega stražnika pozdravili z veselimi ovacijami. Kmalu se je stvar pojasnila. Ravnatelj nekega drugega gledališča je namreč dal aretovati tenorista Albanija, ker je ta proti pogodbi nastopil v Grand Operi. Ameriška postava pa določa, da mora uradnik, ki ne more aretovanca spraviti na stražnico, ostati v njegovi neposredni bližini. Malo pred predstavo je prišel policijski stražnik, da bi Albanija aretoval. Ljudstvo v gledališču je postalo že nemirno. Ravnatelj je bil v največji zadregi, stražnik se ni dal pregovoriti, edino kar je bilo mogoče doseči pri njem, je bilo to, da je hotel počakati z aretacijo do konca predstave s pogojem, da se mu ne bo branilo slediti svoji žrtvi na oder korak za korakom. No, občinstvo ni bilo ogorčeno nad stražnikom, pač pa je ta dosegel večji uspeh, kot bi ga mogla umetnost. Njegova navzočnost tudi ni motila Albanija, ki je še z večjim ognjem pel svojo ulogo, tako, da je resni stražnik večkrat mislil, da mu hoče Manrico uiti. Zgrabil je v takem slučajju pevca za sukno in gromovit aplavz je bil uspeh. Med odmori je stražnik sedel v pevčevi garderobi ter sa krepčal za težavo prihodnjega dejanja. Po predstavi je plačal ravnatelj gledališča za Albanija določeno kavejjo, na kar se je nehala stražnikova služba.

* **Žrtev „spiritizma“.** Na Dunaju je stanovala v neki hiši starica Marija W., ki je imela pri sebi eno mačko in enega kanarčka. V sosednji sobi ste stanovala

neka druga žena in njena 16-letna hči. Marija W. jima je pogosto pravila o svojem veroučitelju, ki je pred kakimi desetimi leti umrl na Štajerskem. Mati in hči ste znale izbrati to priliko in sta ji rekla, da znata poklicati duše umrlih. Vsak dan sta skušale posnemati glas pokojnega kateheta, ki je vedno ponavljal kake materialne želje, katehere naj bi Marija W. izpolnila. Enkrat sta ji premeteni goljufici celo izročile pismo rekoč, da je „lastnoročno“ spisano od pokojnega kateheta, ki jo prosi, naj potuje na njegov grob in se ne sme vrniti čez 6 tednov na Dunaj. Lahkoverna Marija W. je verovala temu ter izročila svoje stanovanje in premoženje svojima sostanovalkama, sama pa odpotovala na Štajersko. Med tem sta večje „spiritistke“ prodale vse imetje svoje žrtve in izginile z Dunaja. Da bi se pa Marija W. ne vrnila kmalu na Dunaj, sta poslale za njo dvakrat po 200 kron rekši, da prihajajo ti novi iz „onega sveta.“ Ko se je Marija W. vrnila na Dunaj, je spoznala, kam jo je pripeljala njena lahkovernost. — Pretkani „spiritistki“ so zaprli v Čeških Budjevicah.

* **Vpliv alkohola na strelne uspehe vojakov.** Na Bavarskem so vojaške oblasti preiskavale vpliv alkohola na strelne uspehe moštva. Ta poizkus se je vršil mesca oktobra na strelišču Lerchfeld. Približno so izstrelili 34.000 svinčenk in sicer polovico po zavžitju alkoholne pijače, polovico po zavžitju vode. Pri tem se je izkazalo, da moštvo po zavžitju alkoholne pijače mnogo slabše strelja. Natančnejši podatki se bodo pozneje objavili, ker traja mnogo časa, predno zamorejo natančno določiti vpliv alkoholnih pijač.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo. Denarni promet.

Dunajska borza. Denarni trg je zadnji čas vkljub ugodnejšim poročilom iz inozemstva zelo mlačen. Nekaj je najbrž delovalo nato, da se je raznesla vest, da je kreditni zavod imel večje izgube v blagovnem prometu. Kreditne akcije so padle na 635-75, ogrska kreditna banka na 764-50; bančno društvo 517-50, zemljiška banka 408-50. Delnice državnih železnic 679-25, Lombardi 152. Alpske montanske akcije 597-75. Menični eskompt lažji, bančna obrestna mera 6%, privatni diskont 5%, daljši 5⁷/₈ do 6¹/₄%. Privatni diskont se je torej znižal za 1%.

Promet s pridelki.

Žitni trg na Dunaju je neizpremenjeno zelo slab, ali vzlic temu cene ne kažejo prevelikega padanja razun pri rži, ki je padla približno za 25 vin. Pšenica je padla za 10 vin. Cene so se vzdržale pri ovsu in koruzi. V Budimpešti so cene nekoliko poskočile.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška nova, 76 do 79 kg K 13-05 do K 13-50; slovaška nova 77 do 81 kg K 12-10 do K 12-45; nižeavstrijska in moravska, nova K 11-80 do K 12-10.

Rž, slovaška nova 72 do 75 kg K 11-55 do K 11-80; peštanska nova 72 do 75 kg K 11-50 do K 11-80; avstrijska 72 do 75 kg K 11-40 do K 11-60; ogrska 72 do 74 kg K 11-45 do K 11-70.

Ječmen moravski K 9-80 do K 10-50, slovaški K 9- do K 10-40.

Koruzna, ogrska K 7-95 do K 8-15.

Oves, ogrski srednje vrste K 8-90 do K 9-15; prve vrste K 8-65 do K 8-90.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 62- D, K 62-60 Bl. Cena enaka.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 98- D, K 99-.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 69- do K 69-50.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11-50 do K 12- B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje	K 0-76 do K 1-60
„ „ zadnje	„ 0-96 „ „ 1-80
telečje	„ 0-80 „ „ 1-72
svinjsko „ ogrsko	„ 1-04 „ „ 1-68
ovčje	„ 0-84 „ „ 1-20

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 71-50 D, K 72- B ab Dunaj.

Loj, prompt K 37-50 D, K 38- B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 58- D K 59- B ab Dunaj. Cena padla.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 74-50 D K 75-50 B, kristalni sladkor prompt K 65- D, K 65-50 B ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average K 49- D; K 50- B; Santos Perl Good K 53- D; B. 54- K prompt od Trsta. Tendenea mirna.

Listnica upravnštva.

G. Lovro Humer, Jesenice: Plačano do 30. septembra 1908.

G. Ivan Dremelj, Polica: Plačano za preteklo leto in prvo četrtletje 1908.

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil. docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav. Schwentnerja v Ljubljani.

Svojo bogato zalogo

VOZOV

novih in že rabljenih priporoča

izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN

v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil, plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Trgovsko-obrtna zadruga v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

naznanja, da je pričela dne 2. januarja 1908 poslovati.

(Pisarniški prostori: Sodnijske ulice šte. 3, hiša dr. Pirca).

Sprejema: vloge na knjižice ter jih obrestuje po 4¹/₂% rentni davek plača zadruga sama, vloge na tekoči račun, na zahtevo dobi stranka čekovno knjižico.

Eskomptira trgovske menice.

Vsa pojasnila se dobijo brezplačno v zadrugi pisarni. Uradne ure dopoldne od 9.—12., popoldne od 3.—5.

Daje posojila proti menici, oziroma zadolžnici (na odplačilo), na vrednostne papirje, na zadrugne deleže, na blago, na knjižne terjatve in na hipoteke.

Izdaja nakaznice na vsa tuzemska in inozemska tržišča.

Vsa pojasnila se dobijo brezplačno v zadrugi pisarni. Uradne ure dopoldne od 9.—12., popoldne od 3.—5.

Priporočajte in širite naš list!

Ustanovljeno 1842.

Telefon šte. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:

Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:

Igriške ulice 6
Ljubljana.

Prva
domača dolejnjska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1- lit.	Tropinovec navad. K 1- lit.
III. „ 1-10 „	III. „ 1-10 „
II. „ 1-30 „	II. „ 1-20 „
I. „ 1-50 „	I. „ 1-40 „
Drožnik III. „ 1-30 „	Brinjevec III. „ 1-40 „
II. „ 1-50 „	II. „ 1-80 „
I. „ 1-80 „	I. „ 2- „
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.	

Specijaliteta „Slovenec“ narodna grenčica narodni liker od K 1-10 do K 1-20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinjših likerjev od K 1- do K 1-60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1- do K 2- liter i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franko Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!